

som Ansførere snart vil være udsplayet, idet det jo i Dørigt vistnok vil og bør vedblive at udøve baade sin dempende og sin velgjørende Indsyndelse i Kraft af den aandelige Dygtighed, som den nævnte Retning er i Besiddelse af. Det ærede Medlem sagde endvidere, at det, som jeg havde sagt, ikke kunde være rigtigt, thi de Fattiges Kaar vare ikke blevene daarligere nu, men snarere bedre, end de før havde været. Ja, dette synes ogsaa at være sandt, men vi maa ikke glemme, at de andre Klasers Kaar ogsaa ere blevene bedre, de Herrers Kaar ere ogsaa blevene bedre; De ere gaaede frem i en forbausende Grad, og nu spørger jeg: om Forskjellen imellem de uformuende Klaser og de andre Klaser, naar Alt kommer til Alt, ikke er bleven større, end den var i Forveien? Dette vil jeg i alt Fald sætte et Spørgsmaalstegn ved. Det ærede Medlem sagde imidlertid ogsaa kun, at den fattiges Klases Kaar vare blevene bedre i visse Henseender, men han sagde ikke, at Tallet var blevet mindre. Det vogtede han sig vel for at sige, thi det ærede Medlem veed meget vel, at Statistikken ikke lader sig omstøde. Dagleierklassen er i Aftagende, de Almisyndendes Tal er i Aftagende (Frederiksen: Det er af ganske andre Grunde). Ja, det ærede Medlem vil vistnok kunne faae Ordet bagefter. Jeg ønsker ikke at blive forstyrret alt for meget, skjøndt, hvis jeg kunde høre, hvad han siger, vilde det være mig behageligt nok at svare. Det ærede Medlem er en meget stor Økonom, og han er jo i meget høi Grad optagen af den frie Konkurrences Idee, saa at det er naturligt, at vi se ganske modsat paa denne Sag. Det ærede Medlem afbrød mig med, „at det var af ganske andre Grunde“. Nei, det er ikke af ganske andre Grunde. For at jeg ikke skal blive misforstaaet, skal jeg gjentage atter og atter, at jeg beklager ikke, at Laugsvæsenet er brudt, men man kan ikke negte, at Laugsvæsenet — for at tage dette ene Eksempel — indeholdt en meget stor Dømming imod Kapitalens Anvendelse. Hvorledes vilde det f. Ex. i Laugsvæsenets Tid været gaaet det ærede Medlem, som afbrød mig, naar han vilde anlægge en Skomagerboutik paa Aktier? Kunde han have gjort det uden at være Skomager af Profession? (Rosd; Eller en Manufakturhandlerboutik). Ja, naturligvis, det er kun eksempelvis taget. Men de Herrer kunne jo altsaa se, hvorledes deres Penge vare begrændsede, Rentefoden er ogsaa givet fri. Naar jeg har sagt, at den midlertidige Stat til Dels var sløffet, saa skal jeg dog minde om, at der er blevet Udskilligt tilbage, men, som jeg veed, at det ærede Medlem fra Maribo (Frederiksen) ogsaa gjerne vil have sløffet. Det ærede Medlem vil f. Ex. gjerne have Sammenlægning af Frihed, men det er jo ogsaa en Begrændsning af Kapitalen, og vi ville ikke have denne Frihed, fordi vi mene, at Kapitalen derved vilde faae for stort et Raaderum.

Jeg kan for Dørigt ikke negte, at der er en vis Konsekvents heri fra det ærede Medlems Side. Jeg vil ikke sige, at der er Konsekvents i Galskaben, paa ingen Maade, men der er en vis Konsekvents i at gaa videre paa denne Vej, skjøndt det er det samme Princip, som gjør, at de Svage og Umyndige blive daarligere stillede. Man kan ikke luffe Diet for, at i en Stat, hvor Individualismen raader, og hvor Individet kan anvende sine Penge og sine Kræfter, som han vil, har den Dannebe og Kapitalisten et Forspring. Der er naturligvis saa mange Aarsager til, at Fattigdommen tiltager, og man kunde naturligvis ogsaa nævne Udstryelsen fra selve Staberens Haand; men selv med en saadan har man meget daarligere ved at konkurrere, naar Individualismen raader, og derfor er det, at de i denne Kamp komme til at ligge under. Nu sige Forslagsstillerne: ved alt det er der Intet at gjøre, thi Ingen tænker paa, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgtreds (Jønger) nævnte, at man kunde paalægge Tvang og føre det gamle Monopol tilbage. Men nu sige vi, der er de uheldige Følger for de svage, udannede og kapitalfattige Individuer, de staa sig ikke i Rampen, de blive Kælle; det er ganske vist stift sagt af Hr. Biskop Martensen i hans Bog, at de ikke have det bedre end Oldtidens Slaver, men Noget er der i det. Forslagsstillerne sige altsaa: hvad skulle vi gjøre, lige overfor disse skaffels Mennesker? vi skulle se saa meget som mulig, naar de gjøre sig al Umage for at opnaa Noget, saa at deres Stilling kan blive taalelig. Saa sige Forslagsstillerne endvidere: de Herrer, der ere blevene rige ved de Fattiges Svæd, (Afbrydelse) — ja, man kan ikke negte, at Arbeidet skaber Kapitalen, naturligvis ere vi: en vis Forstand alle Arbeidere, men der er ogsaa Lediggjængere, som man har saa stor Ryst til at tale om her bagved, men jeg er ikke saa indskrænket, at jeg mener, at kun Hændernes Arbeide skal være Arbeide. Vi sige altsaa: de Herrer, der ere blevene rige ved de Fattiges Arbeide, de skulle afgive en Kvotadel til, at de Andre kunne faae det bedre, og derfor beklager jeg, at det ærede Medlem for Storehedinge (Scavenius), som staaar paa Samfundets Hvide i økonomisk Forstand, netop er imod Forslaget; han udfastede saa flot den Beskyldning, at Fattigdommen for de Flestes Vedkommende var selvforslybt, men hender det ærede Medlem det? veed han, hvorledes deres Opdragelse har været forsjømt? er han i dybere Forstand Dømmen i denne Sag? jeg tror det ikke, i al Fald hører jeg meget nødtigt, at Dømmen kommer fra den Side. Det er naturligvis i samme Mening, at jeg har sagt, at det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1te Valgtreds (Nimstad) skulde være den Sidste til at tale om Lediggang, thi her er Tale om Mennesker, der ere 60 Aar gamle, som kun have en lille Indtægt af 400 Kroner, og som have slidt al deres Tid, det er dem, som skulle have denne